

*Załącznik do Uchwały Nr 34A /2010.
Zarządu Banku Spółdzielczego w Wąsewie.
z dnia 04.05.2010 r.*

*I zmiana Uchwałę Nr 40/2011 z dnia 16.03.2011 r.
- tekst jednolity*

II zmiana Uchwałę Nr 7/2012 z dnia 12.01.2012 r.

*III zmiana Uchwałę Nr 45/2012 z dnia 29.06.2012 r.
- tekst jednolity*

*IV zmiana Uchwałę Nr 51/2013 z dnia 24.04.2013 r.
- tekst jednolity*

*V zmiana Uchwałę Nr 12 /2014 z dnia 31.01.2014r.
-tekst jednolity*

*VI zmiana Uchwałę nr 49/2014 z dnia 25.06.2014r.
-tekst jednolity*

*VII zmiana Uchwałę nr 121/2014 z dnia 16.12.2014r.
-tekst jednolity*

*VIII zmiana Uchwałę nr 153/2015 z dnia 18.12.2015r.
-tekst jednolity*

*IX zmiana Uchwałę nr 57/2016 z dnia 28.09.2016r.
-tekst jednolity*

*X zmiana Uchwałę nr 110/20116 z dnia 30.12.2016r.
-tekst jednolity*

INSTRUKCJA OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W WĄSEWIE

Opracowała: Maria Mścichowska

Wąsewo, 2015 rok

Spis treści

1. Postanowienia ogólne	3
2. Minimalne wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka	10
3. Szacowanie wymogów wewnętrznych	14
4. Procedura przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych w Banku	16
5. Testowanie warunków skrajnych	17
6. Wskaźnik dźwigni finansowej	19
7. Podział zadań w zakresie wyznaczania wymogów kapitałowych oraz dźwigni finansowej	20
8. Kapitałowe plany awaryjne	21
9. Postanowienia końcowe	24

Załączniki:

1. Załącznik nr 1: Zestawienie wag ryzyka aktywów, wyliczanie wewnętrznego i minimalnego współczynnika wypłacalności

1. Postanowienia ogólne

§ 1

Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej, zwana dalej Instrukcją wprowadza w Banku Spółdzielczym w Wąsewie, zwanym w dalszej części Bankiem, zasady:

1. Ustalania pisemnych kryteriów uznawania poszczególnych rodzajów ryzyka za istotne.
2. Klasyfikacji ekspozycji kredytowych do poszczególnych klas ekspozycji na potrzeby obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.
3. Przypisywania ekspozycjom kredytowym wag ryzyka.
4. Przeprowadzania rachunku adekwatności kapitałowej z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, uznanych na postawie przeglądu za istotne.
5. Przeglądu procesu oceny adekwatności kapitałowej.
6. Raportowania w zakresie minimalnych i wewnętrznych wymogów kapitałowych.
7. Podziału zadań i kontroli w procesie ustalania i przeglądu zasad ustalania wymogu kapitałowego.

§2

Stosowane w dalszej części Instrukcji określenia oznaczają:

1. Ustawa Prawo bankowe - Ustawa z dnia 29.08.1997r. Prawo bankowe (Dz. U. 1 997r., nr 140, poz. 939 z późn. zm.
2. KNF – Komisja Nadzoru Finansowego
3. Uchwały KNF - uchwały Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 04 października 2011r.
4. Rozporządzenie UE – Rozporządzenie 575/2013 Unii Europejskiej z dnia 26.06.2013r.
5. Dyrektywa UE – Dyrektywa 2013/36 Unii Europejskiej z dnia 26.06.2013r.
6. Metoda standardowa wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego – metoda przyjęta przez Bank, określona w Rozporządzeniu UE w art. 111 - 235 .
7. Ekspozycja oznacza pozycję aktywów lub pozycję pozabilansową.
8. Wartość ekspozycji kredytowej - wartość ekspozycji w przypadku aktywów równa wartości bilansowej a w przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych równa ekwiwalentowi bilansowemu ekspozycji (klasyfikacja stosowana w metodzie standardowej).
9. Klasa ekspozycji kredytowej – jedna z klas, do której Bank kwalifikuje wszystkie swoje ekspozycje kredytowe, zgodnie z Rozporządzeniem UE.
10. Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców – ekspozycje wobec przedsiębiorców oraz przedsiębiorców zagranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.) oraz osób fizycznych, nie spełniających wymogów kwalifikowania do detalicznych ekspozycji kredytowych. Ekspozycjom lub ekspozycjom warunkowym wobec przedsiębiorców nadaje się wagę ryzyka 100% w rachunku adekwatności kapitałowej. Wobec przedsiębiorców stosuje się ujednolicone metodyki oceny zdolności kredytowej z możliwością zastosowania indywidualnego podejścia, w tym stosowania przez Zarząd w uzasadnionych przypadkach odstępstw od obowiązujących regulacji.
11. Ekspozycja detaliczna lub warunkowa ekspozycja detaliczna – ekspozycja spełniająca następujące warunki:
  - 1) ekspozycja jest ekspozycją wobec osoby lub osób fizycznych, lub wobec małego

lub średniego przedsiębiorcy, przy czym za małego lub średniego przedsiębiorcę należy uznać podmiot spełniający, co najmniej jedno z następujących kryteriów:

- a. roczny obrót netto nie przekroczył w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych równowartości w złotych kwoty 50 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sporządzenia bilansu przedsiębiorcy,
  - b. suma aktywów bilansu na koniec co najmniej jednego z dwóch ostatnich lat nie przekroczyła równowartości w złotych kwoty 43 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sporządzenia bilansu przedsiębiorcy;
- 2) ekspozycja jest jedną ze znacznej liczby ekspozycji cechujących się podobnymi właściwościami, dzięki którym ryzyka związane z tego rodzaju kredytami są znacznie zmniejszone;
- 3) całkowita kwota, którą dłużnik lub grupa powiązanych dłużników jest winna bankowi łącznie z wszelkimi przeterminowanymi ekspozycjami, jednak z wyłączeniem ekspozycji lub ekspozycji warunkowych efektywnie zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, nie może według zebranych przez bank z należytą starannością informacji przekraczać równowartości w złotych kwoty 1.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym.

Za ekspozycje wymienione w ust.11 pkt 2) w Banku uznaje się ekspozycje, cechujące się podobną charakterystyką ryzyka kredytowego, które podlegają ocenie zdolności kredytowej przed i po udzieleniu kredytu (monitoring) w sposób określony dla danej grupy klientów, bez stosowania odstępstw od procedur wewnętrznych dotyczących oceny ryzyka.

12. Ekspozycji lub jakiegokolwiek części ekspozycji w pełni zabezpieczonej hipoteką na nieruchomości przypisuje się wagę ryzyka równą 100 %, jeżeli nie zostały spełnione warunki na mocy art. 125 i 126 Rozporządzenia UE, z wyjątkiem jakiegokolwiek części ekspozycji, którą przypisano do innej kategorii ekspozycji.
13. Ekspozycjom wobec banków, z którymi Bank Spółdzielczy w Wąsewie przystąpił do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, z wyjątkiem ekspozycji stanowiących podstawę pozycji kapitału podstawowego Tier I, pozycji dodatkowych w Tier I i pozycji w Tier II, przypisuje się wagę ryzyka 0%.
14. Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania – ekspozycje zakwalifikowane do ekspozycji zagrożonych, ze względu na terminowość oraz/ lub sytuację ekonomiczno – finansową.
15. Aktywa płynne – aktywa określone na podstawie „Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności Banku”, na podstawie Załącznika nr III do Rozporządzenia UE.
16. Ryzyko istotne – ryzyka wymienione w uchwale nr 258/2011 KNF oraz w Dyrektywie UE, które występują w działalności Banku. Istotność ryzyk, ich występowanie i wpływ na wynik finansowy bada się w ramach zarządczego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych (ICAAP). Na podstawie corocznego ww. przeglądu za ryzyka istotne, tj. wymienione w uchwale 258/2011 KNF oraz w Dyrektywie UE, które występują w Banku uznaje się:

- a. kredytowe (w tym rezydualne, kontrahenta i koncentracji)
- b. rynkowe, ze względu na skalę działalności handlowej rozumiane jako walutowe oraz
- c. stopy procentowej w księdze bankowej,
- d. operacyjne (w tym braku zgodności),
- e. płynności i finansowania,
- f. kapitałowe (ryzyko niewypłacalności).
- g. Biznesowe (w tym wyniku finansowego), będące pochodną pozostałych ryzyk, zarządzane w procesie planowania.
- h. wystąpienia warunków skrajnych w zakresie adekwatności kapitałowej.

17. Stosowane w Banku równoległe dwa kryteria istotności ryzyk:

- i. Ilościowe – stosowane w stosunku do ryzyka kredytowego oraz ryzyka operacyjnego, liczone jako udział wymogów kapitałowych z tytułu danego ryzyka w funduszach własnych. Jako istotne określa się ryzyko, na które Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na poziomie wyższym niż 2% funduszy własnych Banku.
  - j. Jakościowe – analizowane niezależnie od kryterium ilościowego w przypadku pozostałych ryzyk, które nie powodują wymiernych strat dla banku, nie wymagają tworzenia wymogów kapitałowych, a wymienione w Metodycy BION, uchwale 258/2011 KNF oraz w Dyrektywie UE- Bank przyjmuje kryterium jakościowe, tj. uznaje ww. ryzyka za istotne na podstawie przyjętej strategii, skali i złożoności działalności.
18. ICAAP – proces oceny adekwatności kapitałowej Banku, spójny z procesem zarządzania ryzykami. Proces planowania kapitałowego jest elementem planowania całej działalności Banku, z uwzględnieniem istotnych ryzyk występujących w Banku.
19. Minimalne wymogi kapitałowe – wymogi wyliczane na pokrycie łącznej ekspozycji na ryzyko ujętych w Rozporządzeniu UE, tj. ryzyka kredytowego, przekroczenia limitu dużych ekspozycji w portfelu handlowym, przekroczenia limitu znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym oraz operacyjnego. W przypadku ryzyka koncentracji oraz operacyjnego wymogi kapitałowe są równe ekspozycji na ryzyko. W przypadku ryzyka kredytowego, zgodnie z Rozporządzeniem 1423/2013 UE wymóg kapitałowy stanowi pomnożoną przez 8% kwotę całkowitej ekspozycji na ryzyko kredytowe.
20. Dodatkowe wymogi kapitałowe – kapitałowe wymogi wewnętrzne wyliczone na ryzyka, wymienione w Dyrektywie UE, które Bank uznał za istotne.
21. Wewnętrzne wymogi kapitałowe to suma wymogów minimalnych wyliczonych na podstawie zapisów niniejszej Instrukcji na ryzyka wymienione w Rozporządzeniu UE oraz wymogów dodatkowych wyliczonych na ryzyka ujęte w Dyrektywie UE, a uznane przez Bank za istotne.
22. Wewnętrzny współczynnik wypłacalności – wskaźnik obliczony w procentach jako pomnożony przez 100 ułamek, którego licznikiem jest wartość funduszy własnych, zaś mianownikiem pomnożona przez 12,5 suma wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyk uznanych przez Bank za istotne.
23. Wyliczanie wewnętrznego współczynnika wypłacalności, uwzględniającego łącznie wymogi minimalne oraz dodatkowe zapewnia agregację łącznej kwoty kapitału.

24. Limity alokacji kapitału wewnętrznego – określone w Polityce kapitałowej limity alokacji funduszy własnych Banku na poszczególne ryzyka, zidentyfikowane jako istotne. Limity alokacji są weryfikowane w terminie opracowania planu ekonomiczno-finansowego na podstawie danych historycznych oraz planowanego rozwoju działalności Banku, w tym kształtowania się funduszy własnych Banku.
25. Awaryjne plany kapitałowe – określony w niniejszej Instrukcji zespół działań zmierzających do zwiększenia kapitałów Banku w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnej. Proponowane działania awaryjne są weryfikowane w ramach weryfikacji procedury wyznaczania wymogów kapitałowych.
26. Bank do portfela handlowego zalicza:
  - 1) operacje dokonywane na własny rachunek w celach handlowych, tj. z zamiarem uzyskania korzyści finansowych w krótkich okresach z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży lub też z innych odchyleń cen lub parametrów cenowych, w tym w szczególności stóp procentowych, kursów walutowych, indeksów giełdowych;
  - 2) operacje dokonywane w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z operacji zaliczonych do portfela handlowego.
  - 3) Przekroczenia limitów koncentracji zaangażowań w portfelu niehandlowym.

Z uwagi na brak transakcji zaliczanych do portfela handlowego (inwestycje w portfel handlowy wymagają zgody Zarządu), Bank odstępuje od badania skali portfela handlowego. W przypadku podjęcia decyzji przez Zarząd o dokonaniu transakcji zaliczanych do portfela handlowego, Bank wdroży odpowiednie zasady zarządzania inwestycjami finansowymi, w tym szczegółowe zasady wyodrębniania i badania skali portfela handlowego.

27. Fundusze własne (uznany kapitał) – wyliczany na podstawie Strategii zarządzania Funduszami w Banku Spółdzielczym w Wąsewie na lata 2011-2015 oznacza sumę następujących elementów:
  - a) kapitału Tier I,
  - b) kapitału Tier II.
28. Kapitał Tier I Banku to suma kapitału podstawowego Tier I i kapitału dodatkowego Tier I.
29. Kapitał podstawowy Tier I składa się z następujących pozycji z zastosowaniem wyłączeń, korekt i opcji alternatywnych o których mowa w Rozporządzeniu UE:
  - a) Funduszu udziałowego z zastrzeżeniem lit e);
  - b) azio emisyjne związane z instrumentami określonymi w pkt a);
  - c) Funduszu zasobowego;
  - d) zyski zatrzymane;
  - e) skumulowane inne całkowite dochody;
  - f) kapitał rezerwowy;
  - g) fundusz ogólnego ryzyka bankowego;
  - h) niezrealizowane zyski i straty z tytułu posiadanych aktywów lub zobowiązań wycenianych do wartości godziwej;
  - i) odliczenia do pozycji kapitału podstawowego Tier I, w tym:
    - 1) straty za bieżący rok obrachunkowy,
    - 2) wartości niematerialne i prawne,

- 3) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności,
  - 4) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych, jeżeli ich wartość przekracza określone limity,
  - 5) posiadane własne instrumenty kapitałowe,
  - 6) udziały kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z Bankiem krzyżowe powiązania kapitałowe,
  - 7) udziały kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji w te podmioty,
  - 8) udziały kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji w te podmioty i wartość tych udziałów przekracza określone limity,
  - 9) kwotę ekspozycji znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym oraz pozycji sekurytyzacyjnych, jeżeli ich wartość przekracza ustalone limity (alternatywnie wobec kwoty tych ekspozycji może zostać zastosowana waga ryzyka 1 250 %).
  - 10) Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I
30. Kapitał dodatkowy Tier I składa się z Instrumentów kapitałowych, których Bank nie posiada.
31. Na kapitał Tier II składają się następujące elementy:
- a. instrumenty kapitałowe nie spełniające warunków określonych dla instrumentów kapitału Tier I oraz pożyczki podporządkowane;
  - b. azio emisyjne związane z instrumentami określonymi w pkt 1;
  - c. korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego przed skutkami podatkowymi w wysokości do maksymalnie 1,25 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem;
  - d. odliczenia do pozycji kapitału Tier II, w tym:
    - 1) udziały kapitałowe w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z Bankiem krzyżowe powiązania kapitałowe,
    - 2) udziały kapitałowe w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji w te podmioty,
    - 3) udziały kapitałowe w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji w te podmioty i wartość tych udziałów przekracza określone limity.
32. Kapitał założycielski: Fundusze podstawowe pomniejszone o fundusz ogólnego ryzyka oraz docelowo o fundusz udziałowy.
33. Uznany kapitał - suma kapitału Tier I i kapitału Tier II Banku, przy czym kapitał Tier II jest mniejszy lub równy niż 1/3 kapitału Tier I, z zastosowaniem przepisów przejściowych. W 2016 r. kapitał Tier II jest mniejszy lub równy niż 50% kapitału Tier I.
34. Do celów obliczania funduszy własnych Bank Spółdzielczy w Wąsewie nie odlicza posiadanych udziałów kapitałowych w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. na podstawie indywidualnej decyzji wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego.”

35. Ryzyko niewypłacalności (kapitałowe) - według Metodyki BION - ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie banku. Ocena ryzyka niewypłacalności odbywa się w ramach zarządzania adekwatnością kapitałową, w oparciu o zapisy niniejszej Instrukcji.

§ 3

1. W celu zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego Bank jest obowiązany posiadać fundusze własne, dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności.
2. Miarą dostosowania wielkości funduszy własnych do skali i poziomu ryzyka prowadzonej działalności są współczynniki kapitałowe wyliczane na podstawie art. 92 Rozporządzenia UE, wymienione w ust. 3-5.

1. Współczynnik kapitału podstawowego Tier I liczony jest według wzoru:

$$\frac{\text{Kapitał podstawowy Tier I (CET1)}}{\text{AwR} + (\text{Ro} + \text{Rr} + \text{Wde} + \text{Wza}) * 12,5} * 100\%$$

2. Współczynnik kapitału Tier I liczony jest według wzoru:

$$\frac{\text{Kapitał Tier I}}{\text{AwR} + (\text{Ro} + \text{Rr} + \text{Wde} + \text{Wza}) * 12,5} * 100\%$$

3. Łączny współczynnik kapitałowy liczony jest według wzoru:

$$\frac{\text{Fundusze własne (uznane łączne kapitały)}}{\text{AwR} + (\text{Ro} + \text{Rr} + \text{Wde} + \text{Wza}) * 12,5} * 100\%$$

Gdzie:

1. AwR – aktywa ważone ryzykiem,
2. Ro – wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego,
3. Rr - wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, w Banku, ze względu na charakter działalności rozumianego jako ryzyko walutowe.
4. Wde – wymóg z tytułu przekroczenia limitów dużych ekspozycji w portfelu handlowym,
5. Wza - wymóg z tytułu przekroczenia limitów znacznych pakietów akcji w podmiotach poza sektorem finansowym.

§ 4

1. Minimalna wysokość współczynnika kapitału podstawowego Tier I wynosi 4,5 % (w okresie od 01.01.2014 do 31.12.2014r. – 4%);

2. Minimalna wysokość współczynnika kapitału Tier I wynosi 6 % (w okresie od 01.01.2014 do 31.12.2014r. – 5,5%);
3. Minimalna wysokość łącznego współczynnika kapitałowego wynosi 8 % , a w celu zachowania bezpieczeństwa kapitałowego Bank powinien dążyć do utrzymywania ww. wskaźnika na poziomie nie niższym niż 16%.
4. Nadwyżka współczynnika wypłacalności Banku ponad 8% stanowi bufor kapitału na pokrycie potrzeb kapitałowych w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnej.
5. Bufor kapitału stanowi również możliwość uzupełnienia wysokości kapitału w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnej opisana w Polityce kapitałowej jako „plany awaryjne zwiększenia funduszy własnych Banku.

§ 5

Minimalne wymogi kapitałowe w Banku, obliczane na podstawie Rozporządzenia UE obejmują:

1. Łączna ekspozycja na ryzyko kredytowe, wyliczana metodą standardową (AwR) pomnożona przez 8%, zgodnie z zapisami Rozporządzenia 1423/2013 UE;
2. wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, rozumianego jako ryzyko walutowe (Rr) równe łącznej ekspozycji na ryzyko rynkowe, wyliczanej metodą de minimis,
3. wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitów znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym (o ile Bank nie pomniejsza funduszy własnych z tytułu przekroczenia limitów znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym) (Rza),
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego – równy ekspozycji na ryzyko operacyjne, obliczanej metodą bazowego wskaźnika (Ro).

§ 6

Wewnętrzne wymogi kapitałowe w Banku obejmują ryzyka istotne dla Banku, wymienione Dyrektywie UE, nie ujęte w §5 tj.:

1. wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka płynności.
2. wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej w tym:
  - a. ryzyka przeszacowania
  - b. ryzyka bazowego
3. wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji kredytów,
4. wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kapitałowego.
5. W procesie szacowania wymogów dodatkowych w ~~Filarze II NUK~~ wykorzystywane są efekty pomiaru ryzyka, dokonywanego w oparciu o obowiązujące procedury w zakresie zarządzania tymi ryzykami.

2. Minimalne wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka

§ 7

1. Łączną ekspozycję na ryzyko kredytowe oblicza się jako sumę aktywów i udzielonych

zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem.

2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego, zgodnie z Rozporządzeniem 1423/2013 UE liczony jest jako iloczyn łącznej ekspozycji na ryzyko kredytowe oraz wagi 8%.

§ 8

1. Zgodnie z art. 112 Rozporządzenia UE, Bank stosując metodę standardową zalicza ekspozycje do jednej z klas, wymienionych w Rozporządzeniu UE, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka. Zestawienie aktywów oraz przypisanych im wag ryzyka dla klas ekspozycji występujących w Banku zawiera załącznik nr 1 do niniejszej Instrukcji.

Jeżeli instytucja przeprowadzająca obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej dysponuje więcej niż jednym środkiem ograniczania ryzyka kredytowego w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji, postępuje ona zgodnie z poniższym schematem:

- a) dokonuje podziału ekspozycji na części objęte poszczególnymi rodzajami środków ograniczania ryzyka kredytowego;
  - b) oblicza kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem osobno dla każdej z części otrzymanych w wyniku zastosowania przepisów lit. a)
2. Dla potrzeb technik ograniczania ryzyka kredytowego Bank stosuje metodę uproszczoną ujmowania zabezpieczeń, co oznacza, że każde zabezpieczenie jest przypisane do konkretnej ekspozycji kredytowej, czyli bank nie stosuje kompleksowego ujmowania zabezpieczeń (portfelowego), w tym transakcji pochodnych.
  3. Ekspozycjom, których spłata uzależniona jest od podmiotu innego niż dłużnik, przypisuje się wyższą z wag ryzyka przypisanych dłużnikowi lub temu podmiotowi.
  4. Bank przy ustalaniu wag ryzyka ekspozycji kredytowych nie stosuje ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej ani też ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez agencje kredytów eksportowych.

§ 9

Zaliczania ekspozycji kredytowych Banku do odpowiednich klas w celu przypisania wag ryzyka poszczególnym kategoriom aktywów i zobowiązań pozabilansowych dokonuje stanowisko sprawozdawczości księgowej w terminie 5 dni roboczych po zakończeniu każdego miesiąca, uwzględniając przepisy niniejszej Instrukcji.

§ 10

1. W przypadku przekroczenia limitów określonych w art. 395 Rozporządzenia UE Bank niezwłocznie powiadamia Komisję Nadzoru Finansowego o tym fakcie i przedstawia działania w celu uzyskania prawidłowego wykorzystania ww. limitu.
2. Bank informuje Komisję Nadzoru Finansowego o wysokości limitu ustalonego w oparciu o art. 71 ust. 1a – c ustawy Prawo bankowe - raz w roku – do 31 stycznia.”

§ 11

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitów znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym oblicza się w zakresie portfela bankowego i portfela handlowego łącznie

jako pomnożony przez 12,5 iloczyn wagi ryzyka 1250% z większą z liczb określonych jako:

1. suma kwot, o jakie znaczne pakietu akcji w poszczególnych podmiotach sektora niefinansowego (wyliczane zgodnie z Instrukcją zarządzania ryzykiem kredytowym) przekraczają 15% funduszy własnych Banku;
2. kwota, o jaką suma znacznych pakietów akcji w podmiotach sektora niefinansowego przekracza 60% funduszy własnych Banku.
3. Z uwagi na brak/nieznaczącą skalę portfela handlowego – bank liczy ww. wymóg wyłącznie dla portfela bankowego.
4. Przez pakiet akcji, o którym mowa w niniejszym paragrafie, rozumie się:
  - 1) posiadane przez Bank akcje i udziały w innym podmiocie niefinansowym;
  - 2) wniesione dopłaty - w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością,
  - 3) wniesione wkłady lub zadeklarowane sumy komandytowe - w zależności od tego, która z tych kwot jest większa - w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej;
5. W rachunku przekroczenia limitu znacznych pakietów akcji nie uwzględnia się zaangażowań kapitałowych w:
  - 1) bankach krajowych i instytucjach kredytowych, a także w bankach zagranicznych podlegających nadzorowi właściwych władz nadzorczych;
  - 2) instytucjach finansowych;
  - 3) zakładach ubezpieczeń;
  - 4) innych podmiotach niż wymienione w pkt 1-3, do wysokości kwoty pomniejszającej fundusze własne Banku z tytułu zaangażowań kapitałowych tych innych podmiotów w podmiotach, o których mowa w pkt 1-3;
  - 5) izbach rozliczeniowych, o których mowa w art. 67 ustawy Prawo bankowe;
  - 6) międzybankowych przedsiębiorstwach telekomunikacyjnych, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków;
  - 7) instytucjach, o których mowa w art. 105 ust. 4 ustawy Prawo bankowe, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków;
  - 8) podmiotach, których wyłącznym przedmiotem działalności jest świadczenie usług w zakresie edukacji kadr bankowych, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków;
  - 9) przedsiębiorstwach pomocniczych usług bankowych, w których co najmniej 75% kapitału stanowią zaangażowania kapitałowe banków;
  - 10) podmiotach, w których Bank utrzymuje zaangażowanie kapitałowe w związku z jego udziałem w procesie naprawczym tych podmiotów;
  - 11) przejętych w związku z wykonywaniem umowy o subemisję usługową;
  - 12) przejętych w związku z świadczeniem usług pośrednictwa (na rachunek własny w imieniu klienta).

§ 12

1. **Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego** według metody podstawowego wskaźnika bazowego.
2. Wskaźnik stanowi średnią za okres trzech lat obrotowych, wyników wyliczanych jako sumę następujących pozycji rachunku zysków i strat Banku:
  1. Odsetki należne i podobne przychody
  2. Odsetki do zapłaty i podobne opłaty
  3. Przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/ zmiennej stopie dochodu

4. Należności z tytułu prowizji/opłat
  5. Koszty z tytułu prowizji/opłat
  6. Zysk netto lub strata netto z operacji finansowych
  7. Pozostałe przychody operacyjne
3. Każda pozycja rachunku wyników musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym. Wyniku za którekolwiek z trzech lat obrotowych, jeżeli jest ujemny lub równy zero, nie uwzględnia się w obliczeniach średniej.
  4. Średnią oblicza się na koniec roku obrotowego, **do dnia 31 stycznia** na podstawie wyników z ostatnich trzech dwunastomiesięcznych okresów.
  5. Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, Bank może wykorzystać dane szacunkowe. Po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta Bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyliczeń wskaźnika.
  6. Wskaźnik oblicza się jako iloraz sumy dodatnich wartości wyników oraz liczby lat, w których wystąpiły dodatnie wartości wyników opisanych w ust.2 z uwzględnieniem wyłączenia opisanych w Rozporządzeniu UE.
  7. W wyniku nie uwzględnia się następujących pozycji z rachunku zysku i strat:
    - a. zrealizowanych zysków/strat ze sprzedaży pozycji z portfela niehandlowego;
    - b. przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie;
    - c. przychodów z tytułu ubezpieczenia.

§ 13

1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stanowi 15% wskaźnika.
2. Wymóg kapitałowy K oblicza się według poniższego wzoru:

$$K = \frac{\sum_{i=-3}^{-1} \max(w_i; 0)}{n} \times 15\%$$

gdzie:

w_i – roczny wynik w i-tym roku,

n – liczba lat w których $w_i > 0$

3. Przy obliczaniu wymogu na dany rok obrotowy ($i=0$) uwzględnia się rok, na koniec którego dokonuje się obliczeń ($i= -1$) i dwa kolejne lata go poprzedzające ($i= -2, -3$)."

§ 14

Całkowity minimalny wymóg kapitałowy oraz w podziale na poszczególne ryzyka wyznacza Stanowisko sprawozdawczości księgowej w terminie 10 dni roboczych po zakończeniu każdego miesiąca, uwzględniając przepisy niniejszej Instrukcji z zastrzeżeniem § 12 ust. 4.

3. Szacowanie wymogów wewnętrznych

§ 15

Szacowanie wymogów wewnętrznych przeprowadza się zgodnie z Procedurą „Wewnętrzny proces oceny Adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Wąsewie.

4. Procedura przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych w Banku

§ 16

Proces szacowania wymogów kapitałowych oraz planowania kapitałowego jest poddawany corocznej ocenie przez Radę Nadzorczą.

§ 17

Procedura oceny szacowania wymogów wewnętrznych jest poddawana w terminie do końca każdego roku analizie przez Stanowisko do spraw Ryzyka dawczości pod kątem:

1. Weryfikacji procedur uznawania poszczególnych rodzajów ryzyka za istotne,
2. Przeprowadzanie analiz i monitoringu obszarów ryzyk trudno mierzalnych, nie uznanych przez Bank jako ryzyka istotne w oparciu o metodykę zawartą w Procedurze „Wewnętrzny proces oceny Adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Wąsewie
3. Istotności poszczególnych rodzajów ryzyka,
4. Konieczności uwzględnienia w rachunku wymogów kapitałowych innych niż ujęto w niniejszej Instrukcji ryzyk,
5. Występowania portfela handlowego w działalności Banku,
6. Znaczących zmian w Strategii, profilu lub skali działalności Banku.
7. Stosowanych metod pomiaru ryzyka.
8. Oceny założeń i scenariuszy wykorzystywanych do wykonywania kapitałowych testów warunków skrajnych
9. Zmian w strukturze organizacyjnej.
10. Zmian zewnętrznych przepisów (ryzyko braku zgodności).

§ 18

Wyniki przeprowadzonego przeglądu są prezentowane Zarządowi w formie pisemnej **do końca stycznia każdego roku. Zarząd** dokonuje weryfikacji procedur szacowania wymogów kapitałowych.

§ 19

1. **Zarząd w terminie do końca lutego każdego roku prezentuje Radzie Nadzorczej** w sposób syntetyczny informację o dokonanym przeglądzie procesu szacowania kapitału wewnętrznego i proponuje ewentualne zmiany.
2. Na podstawie informacji Zarządu – Rada Nadzorcza dokonuje oceny skuteczności systemu wyznaczania wymogów kapitałowych.

§ 20

1. Proces szacowania oraz proces oceny szacowania wymogów wewnętrznych poddawany jest audytowi wewnętrznemu – zgodnie z planem kontroli wewnętrznej i audytu.

2. Wyniki kontroli wewnętrznej i audytu procesów wymienionych w ust. 1 są wykorzystywane przez Zarząd i Radę Nadzorczą do zarządzania i nadzorowania ryzyka.

5. Testowanie warunków skrajnych

§ 21

1. W Banku przeprowadza się testy warunków skrajnych czyli ocenę wpływu nieoczekiwanych zmian w strukturze kapitałów oraz wzrostu wymogów wewnętrznych na adekwatność kapitałową.
2. Przeprowadzanie testów warunków skrajnych ma za zadanie określenie buforów kapitału, tj. potrzebnych kapitałów w przypadku wystąpienia sytuacji skrajnych.
3. Testy warunków skrajnych są szczególnie wykorzystywane w procesie planowania w celu dostosowania skali działalności do posiadanych funduszy własnych lub jego możliwych zmian (ryzyko biznesowe).

§ 22

Testy warunków skrajnych wylicza się zgodnie z Załącznikiem Nr 3 do Uchwały Nr 34/2010 „Zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w procesie szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym”.

§ 23

Testy warunków skrajnych mają za zadanie wskazanie, czy Bank utrzyma współczynnik wypłacalności oraz wewnętrzny współczynnik wypłacalności na minimalnym poziomie 8% pomimo spadku wartości, funduszy własnych lub wzrostu wymogów wewnętrznych Banku.

§ 24

1. Testy warunków skrajnych przeprowadza się co najmniej raz w roku.
2. W przypadku stwierdzenia dużej wrażliwości sytuacji Banku na wystąpienie warunków skrajnych – opracowuje się odpowiednie scenariusze zachowań na wypadek wystąpienia sytuacji skrajnych (plany awaryjne).
3. Plany awaryjne w zakresie adekwatności kapitałowej zawarte są w niniejszej Instrukcji, zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą Banku.
4. Za przeprowadzenie testów warunków skrajnych oraz opracowanie i weryfikację planów awaryjnych (Polityki kapitałowej) odpowiedzialny jest Stanowisko do spraw Ryzyka.
5. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej (warunków skrajnych) Zarząd Banku podejmuje decyzję o uruchomieniu planów awaryjnych.

6. Wskaźnik dźwigni finansowej

§ 25

1. Dźwignia finansowa oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych – wielkość posiadanej przez Bank całkowitej kwoty ekspozycji z tytułu aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

2. Całkowita kwota ekspozycji wyliczona zgodnie z art. 429 Rozporządzenia obejmuje w szczególności następujące elementy:

- 1) transakcje finansowania papierów wartościowych;
- 2) instrumenty pochodne;
- 3) niewykorzystane zobowiązania kredytowe, które można w każdym momencie bezwarunkowo anulować bez uprzedzenia;
- 4) pozycje pozabilansowe związane z finansowaniem handlu o średnim/niskim ryzyku;
- 5) pozycje pozabilansowe o średnim ryzyku związane z finansowaniem handlu i pozycje pozabilansowe związane z oficjalnie wspieranym finansowaniem eksportu;
- 6) inne pozycje pozabilansowe;
- 7) pozostałe aktywa.”

7. Podział zadań w zakresie wyznaczania wymogów kapitałowych

§ 26

W Banku funkcjonuje podział realizowanych zadań, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, z której wynika podejmowanie ryzyka przez Bank.

§ 27

W procesie wyznaczania wymogów kapitałowych w Banku uczestniczą następujące organy i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Stanowisko do spraw Ryzyka,
4. Audyt wewnętrzny.

§ 28

Podstawowe zadania realizowane przez komórki organizacyjne, zaangażowane w proces wyznaczania wymogów kapitałowych Banku to:

1. Rada Nadzorcza: zatwierdza cele strategiczne w zakresie ryzyka kapitałowego

i planowania kapitałowego oraz pozostałych rodzajów ryzyka, dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii i polityk zarządzania ryzykiem w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem kapitałowym w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo – nie rzadziej niż raz w roku - przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat zasad wyznaczania wymogów kapitałowych oraz informuje o wysokości współczynników wypłacalności w cyklach i w zakresie określonych w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad utrzymaniem wymogu kapitałowego dostosowanego do akceptowanego poziomu ryzyka i dokonuje oceny przeglądu procesu szacowania kapitału wewnętrznego Banku.

2. Zarząd Banku odpowiada za opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie zasad wyznaczania wymogów kapitałowych, dba o zgodność tych zasad z regulacjami zewnętrznymi. Zarząd Banku dokonuje przeglądu i oceny poprawności i utrzymania wymogów kapitałowych na odpowiednim poziomie nie rzadziej niż raz w roku.
3. **Stanowisko do spraw ryzyka** ma za zadanie zaliczanie ekspozycji do odpowiednich kategorii i przyporządkowanie im odpowiednich wag ryzyka, obliczanie minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka ujęte w Rozporządzeniu UE, wyliczanie wskaźnika dźwigni finansowej oraz sporządzanie informacji zarządczej w zakresie wysokości wskaźników kapitałowych, której cykl i zakres określony jest w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej.
4. **Stanowisko do spraw Ryzyka** wyznacza wewnętrzne wymogi kapitałowe na ryzyka istotne oraz sporządza kompleksową informację na temat adekwatności kapitałowej banku dla Zarządu i dla rady Nadzorczej, zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej. **Stanowisko** ma obowiązek dokonywania w cyklach rocznych przeglądów procesu szacowania wymogów wewnętrznych i prezentowanie wyników tego przeglądu Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.
5. **Audyt wewnętrzny / na zlecenie komórce Banku Zrzeszającego /** ma za zadanie na podstawie podpisanej umowy, kontrolę i ocenę poprawności wyznaczania wymogów kapitałowych z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

8. Planowanie kapitałowe i kapitałowe plany awaryjne

§ 29

1. Zgodnie z Art. 142 Dyrektywy UE w przypadku gdy instytucja nie spełnia łącznego wymogu w zakresie buforów kapitałowych, przygotowuje ona plan ochrony kapitału i przedkłada go właściwemu organowi nie później niż pięć dni roboczych od dnia, w którym stwierdziła, że nie spełnia tego wymogu, chyba że właściwy organ zezwoli na dłuższy termin nieprzekraczający 10 dni.

Właściwe organy udzielają takich zezwoleń, wyłącznie biorąc pod uwagę indywidualną sytuację instytucji kredytowej i uwzględniając skalę i złożoność jej działalności.

2. Plan ochrony kapitału obejmuje następujące pozycje:

a) przewidywane przychody i wydatki oraz prognozowany bilans;

- b) środki w celu podwyższenia współczynników kapitałowych instytucji;
- c) plan i ramy czasowe podwyższenia funduszy własnych w celu osiągnięcia pełnej zgodności z łącznym wymogiem w zakresie buforów;

§ 30

Planowanie kapitałowe to element ogólnego procesu planowania w Banku i obejmuje dwa poziomy zarządzania:

1. Poziom strategiczny – Bank posiada określone długofalowe cele w zakresie budowy funduszy własnych w Strategii działania Banku oraz jako załącznik do Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.
2. Poziom operacyjny – Bank posiada Politykę kapitałową, określającą główne cele przyjęte na poszczególne lata.

§ 31

Podstawowe elementy planowania kapitałowego to:

1. Wysokość i dynamika funduszy własnych Banku,
2. Wysokość i dynamika kapitału Tier I i Tier podstawowy I,
3. Struktura funduszy własnych, w tym kapitałów najwyższej jakości,
4. Źródła budowy funduszy własnych,
5. Wysokość i rodzaje wymogów kapitałowych (minimalnych i wewnętrznych),
6. Limity alokacji kapitału,
7. Minimalne i wewnętrzny współczynniki kapitałowe.

§ 32

Wysokość, dynamika i struktura funduszy własnych jest planowana na podstawie:

1. Przepisów zewnętrznych – Bank dostosowuje plany funduszy do zmian przepisów
2. Planowanego zysku za dany rok obrotowy, który zgodnie z polityką dywidendową Banku jest niemal w całości przeznaczany na budowę Funduszy własnych,
3. Struktury wydatków inwestycyjnych,
4. Planowana dynamika akcji kredytowej,
5. Planowanych w oparciu o dane historyczne oraz zmiany regulacyjne zmian w funduszu udziałowym.

§ 33

Podstawowym źródłem funduszy własnych jest zysk. Bank przeznaczona większą część zysku na budowę funduszy własnych. Bank dąży do utrzymania stabilnego przyrostu funduszu udziałowego – zapewnienie malejącego udziału funduszu udziałowego w funduszach własnych.

§ 34

Istotnym elementem planowania kapitałowego jest planowanie wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka z uwzględnieniem zmian w poziomie ryzyka Banku:

1. Wymogi z tytułu ryzyka kredytowego powinny uwzględniać weryfikację historyczną oraz planowaną dynamikę akcji kredytowej. Ponadto planowanie wymogów kapitałowych

powinno uwzględniać zmiany w poziomie ryzyka kredytowego.

2. Wymogi z tytułu ryzyka operacyjnego uwzględniają wysokość planowanego wyniku z działalności operacyjnej,
3. Wymogi z tytułu pozostałych rodzajów ryzyka uwzględnia się w procesie planowania w oparciu o dane historyczne.

§ 35

Planowanie limitów alokacji kapitału odbywa się w oparciu o dane historyczne i planowaną skalę działalności. Bank limity alokacji w powiązaniu z analizą wymogów kapitałowych o której mowa w paragrafie powyżej.

§ 36

Plany kapitałowe Banku są opracowane i zatwierdzane według następującej procedury:

1. Opracowanie założeń planowania kapitałowego przez Komórkę monitorującą ryzyko.
2. Weryfikacja założeń przez nadzorującego członka Zarządu
3. Zatwierdzenie przez Zarząd.
4. Zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą.

§ 37

Szczegółowe zasady sporządzania planów długoterminowych (Strategii działania) oraz planów rocznych zawiera Instrukcja sporządzania i monitorowania planu ekonomiczno-finansowego.

§ 38

W przypadku wystąpienia wysokiej wrażliwości na wystąpienie sytuacji skrajnej Bank weryfikuje przyjęte kapitałowe plany awaryjne, tj. źródła możliwości pozyskania dodatkowych środków finansowych na uzupełnienie funduszy własnych oraz kapitałów najwyższej jakości Banku.

§ 39

1. Plany awaryjne w zakresie budowy kapitałów własnych / utrzymania adekwatności kapitałowej na odpowiednim poziomie:

- 1) Zmiana struktury aktywów w celu zwiększenia dochodowości działalności,
- 2) Weryfikacja metod wyliczania wymogów kapitałowych,
- 3) Pożyczka podporządkowana z Banku Zrzeszającego
- 4) Emisja obligacji, za zgodą KNF,
- 5) Sprzedaż kredytów,
- 6) Odpowiednia polityka dywidendowa (rozumiana jako wypłata procentowania udziałów),
- 7) Sporządzenie śródrocznego badania bilansu w celu zaliczenia zysku z części roku do funduszy własnych,
- 8) Zamiana funduszu ogólnego ryzyka na fundusz zasobowy,
- 9) inne, zależne od sytuacji Banku.

2. Działania opisane w punktach 1-2 oraz 5-9 są jednocześnie planami awaryjnymi utrzymania współczynników Tier I i Tier podstawowy I (CET I) na wymaganym przez przepisy UE.

§ 40

Propozycje postępowania w przypadku pogorszenia się sytuacji kapitałowej Banku przygotowuje Stanowisko ds. Ryzyka. Zaakceptowane przez Zarząd propozycje działań przedstawiane są do zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą Banku.

§ 41

Zarząd podejmuje decyzje w sprawie uruchomienia określonego planu awaryjnego na podstawie oszacowania kosztów pozyskania dodatkowych funduszy, zgodnie z poniższym algorytmem:

Średnia rentowność kredytów – koszt pozyskania środków na fundusze = marża

§ 42

Jeżeli marża jest dodatnia – Zarząd podejmuje decyzję o uruchomieniu planu awaryjnego.

W przypadku gdy marża jest ujemna, ale Bank jest zmuszony do awaryjnego pozyskania funduszy własnych przyjmuje się inne, poza finansowe kryteria uruchamiania kapitałowych planów awaryjnych:

- 1) Najniższy koszt,
- 2) Dostępność,
- 3) Przepisy zewnętrzne,
- 4) Okres wymagalności,
- 5) Inne, zależne od sytuacji Banku

9. Postanowienia końcowe

§ 43

W przypadku przekroczenia normy adekwatności kapitałowej, Bank niezwłocznie przesyła do Komisji Nadzoru Finansowego zawiadomienie sporządzone według wzoru określonego w załączniku nr 20 do uchwały KNF w sprawie adekwatności kapitałowej.

§ 44

Wszyscy pracownicy zaangażowani w proces wyznaczania wymogów kapitałowych w Banku mają obowiązek zapoznać się i stosować zapisy niniejszej Instrukcji.

§ 45

Szczegółowy opis metod szacowania kapitału wewnętrznego zawiera Procedura „Wewnętrzny proces oceny adekwatności kapitałowej”.

§ 46

Instrukcja wchodzi w życie z dniem 31.12.2015r.